

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VI. Idem asseritur ratione ducta ab efficiente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

ctorem; nec sufficit scire omnia, sed oportet etiam mobiliter, & parare, quæ non possumus sine aliorum auxilio.

Cometio m.
177C.
Et præterea hinc deducitur falsum esse, quod M. T. Cicero in primo de inuentione, fuisse olim tempus, quo homines regerentur more bestiarum, deinde à sapiente quodam, & eloquente homine vi eloquentiæ persuasos conuenire, & simul viuere. quod idem etiam hoc tempore dicere solent quicquam eloquentiam laudandam suscipiunt. At reuera nusquam fuit, nec esse potuit, tale tempus. Nam Adam sapientissimus fuit, & sine dubio nõ permisit homines vagari more bestiarum, & Cain filius eius ædificauit etiam ciuitatem mactem: ante Cain, & Adam nulli fuerunt. Sed nõ mirum Curionem, & alios Ethnicos talia dicere; nam Ethnici quia perstabant mundum fuisse ab æterno, & tamen videbant omnes artes esse nouas, & non exstare memoriam nisi paucorum tantum, inde suspicati sunt, longissimo tempore homines vixisse more ferarum, & solum exstare memoriam rerum gestarum ab eo tempore, quo cœperunt homines simul degere; sed Christiani, qui ex testimonio Dei didicerunt, mundum creatum fuisse ante annos nondum sexies milenos, & quomodo homines vrbes continuò habere cœpisse, miramur perfectò est, cur dicere audeant, longissimo tempore homines sine rectore, & sine ciuitatibus more ferarum vixisse.

CAPVT VI.

Idem asseritur ratione ducta ab efficiente.

QUARTA ratio ab efficiente sumitur; Nam certum est politicam potestatem à Deo esse, à quo nõ nisi res bonæ, & licitæ procedunt. id quod probat Augustinus in toto ferè 4. & 5. lib. de ciuit. Dei. Nam sapientia Dei clamat Prouer. 8. *Per me Reges regnant;* Et infra: *Per me Principes imperant.* Et Daniel. 2. *Deus cæli regnum, & imperium dedit tibi, &c.* Et Daniel. 4. *Cum bestis, ferisq; erit habitatio tua, fanum, & bos, comedet, & rure cæli infunderis, septem quoq; tempora mutabuntur super te, donec scias quod dominetur excelsus super regnum tuum, & cuiuscunq; uoluerit det illud.*

Sed hinc obseruanda sunt aliqua. PRIMO, politicam potestatem

testatem in vniuersum consideratam, non descendendo in particulari ad Monarchiam, Aristocratiam, vel Dimocratiam, immediatè esse à solo Deo; nam cõsequitur necessariò naturam hominis, proinde est ab illo, qui fecit naturam hominis; præterea hæc potestas est de iure naturæ, non enim pendet ex consensu hominum; nam velint, nolint, debêt regi ab aliquo, nisi velint perire humanũ genus, quod est contra naturæ inclinationem. At ius naturæ est ius diuinum, iure igitur diuino introducta est gubernatio; & hoc videtur propriè velle Apostolus, cum dicit Rom. 13. *Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.*

SECVNDO nota, hanc potestatem immediatè esse tanquam in subiecto, in tota multitudine; nam hæc potestas est de iure diuino. at ius diuinum nulli homini particulari dedit hanc potestatem, ergo dedit multitudini; præterea sublato iure positiuo, nõ est maior ratio cur ex multis æqualibus vnus potius, quàm alius dominetur. igitur potestas totius est multitudinis; denique humana societas debet esse perfecta Respub. ergo debet habere potestatem se ipsam conseruandi, & proinde puniendi perturbatores pacis, &c.

TERTIO nota, hanc potestatem transferri à multitudine in vnum vel plures eodem iure naturæ; nam Respub. non potest per se ipsam exercere hanc potestatem, ergo tenetur eam transferre in aliquem vnum, vel aliquos paucos. & hoc modo potestas Principum in genere considerata, est etiam de iure naturæ, & diuino, nec possit genus humanum, etiam si totum simul conueniret, contrarium statuere, nimirum vt nulli essent principes vel rectores.

QUARTO nota, in particulari singulas species regiminis esse de iure gentium, non de iure naturæ; nam pendet à consensu multitudinis, constituere super se regem vel consules, vel alios magistratus, vt patet: & si causa legitima adsit, potest multitudo mutare regnum in aristocratiam, aut dimocratiam, & è contrario, vt Romæ factum legimus.

QVINTO nota, ex dictis sequi, hanc potestatem in particulari esse quidem à Deo, sed mediante consilio, & electione humana, vt alia omnia, quæ ad ius gentium pertinent. ius enim gentium est quasi conclusio deducta ex iure nature per humanum discursum; Ex quo colliguntur duæ differentiæ

Fff 4

inter

inter potestatem politicam, & Ecclesiasticam: vna ex parte subiecti; nā politica est in multitudine, Ecclesiastica in uno homine tāquam in subiecto immediatè: altera ex parte conscientis, quòd politica vniuersè cōsiderata est de iure diuino, in particulari considerata est de iure gentium; Ecclesiastica omnibus modis est de iure diuino, & immediatè à Deo.

Ex his ad argumentum **QVARTVM** Anabaptistarum respondeo. **PRIMO**, argumentum solū probare de regno particulari, non de ipso principatu in vniuersum; nos autem hoc loco principatum in vniuersum, non certam aliquam eius formam constituere volumus.

Adde **SECUNDO**, sēpissimè regna esse iusta & iniusta à Deo, & non à Deo; nam ex parte ipsorum occupantium & inuadentium, regna sunt latrocinia, & iniusta, & prouidentia non à Deo; tamen ex parte diuinæ prouidentiae quae vult mala intentione hominum, & illam ordinat vel ad peccata puniendā, vel remunerandā bona opera, vel ad alios bonos fines, regna illa sunt iusta, & legitima. Deus enim inter cetera admirabili ratione prouidentiae suae, ita quibusdam regna admittit, quibusdam largitur, vt & qui regno cadit, iustus cadat, nec tamen iustè possideat, qui regnum inuadit; deus etiam ipse suo tempore illius inuasionis iustissimas penas. Ac longè alia ratione Deus filiis Israël Palestinam tradidit possidendam, quā illam eandem vel Salmanasar, vel Nabuchodonosor postea tradiderit. Siquidem filij Israël, duce Iosue, laudabili obedientia cum Palestinis pugnabant, illisq; ad internecionem deletis, terras eorum sibi vendebant. Salmanasar verò, & Nabuchodonosor, detestabili sacrilegio, Dei populum captiuum ducebant; neque enim imperio Dei, sed prauae suae cupiditati obsequi volebāt, & tamen Deus ipsis etiam ignorantibus vtebatur ad id quod iustissimè fieri volebat.

Explicant hanc rem accuratè S. Augustinus libro de gratia, & libero arbitrio, cap. 20. & 21. & Hugo Victorinus libro de Sacramentis parte I. cap. 29. nec desunt Scripturarum testimonia. Nam Isai. 10. sic legimus: *Assur virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu eorum indignatio mea: ad gentem fallacem mittam eum, & contra populum furoris mei mandabo illi, vt auferat spolia, & diripiat pradam, & ponat illam*

illum in conculcationem, quasi lutum platearum; ipse autem non sic arbitrabitur, & cor eius non ita existimabit, &c. Vbi loquitur de Salmanasar, & Senacherib, qui animo iniquo occupauerunt regiones Israël; tamen Deus, illis nesciētib, vsus est eorum opera ad puniendum Israëlitas.

Sic Isa. 45. *Hac dicit Dominus Christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram, & subiciam ante faciē eius Gentes, & dorsa Regum vertam. Ego ante te ibo, & gloriosos terra humiliabo, &c. propter seruum meum Iacob, & Israël electum meum; & vocavi te nomine tuo, & assimilavi te, & non cognouisti me.* Ex quo loco apparet, Cyrum acquisiuisse sibi Monarchiam ex cupiditate dominandi, & non propter Dei obsequium: & tamen Deum illi affuisse, & monarchiam, quam quærebat, illi dedisse, vt ipse liberaret populum Israël de Babylonica captiuitate.

Hier. 27. *Ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor Regis Babylonis serui mei; Insuper & bestias agri dedi ei, vt seruiant illi, & seruient ei omnes Gentes, & filio eius, & filio filij eius, donec veniat tempus terra eius, & ipsius, & seruient ei Gentes multe, & Reges magni; Gens autem, & regnū, quod non seruient Nabuchodonosor Regi Babylonis, & quicumq; nō curauerit collum suum sub iugo Regis Babylonis, in gladio & in fame & in peste visitabo super Gentem illam ait Dominus omnipotens.* Et tamē quis dubitat, quin Nabuchodonosor mala intentione subiecerit sibi tot regna?

Ezechiel quoq; ait, cap. 29. *Nabuchodonosor Rex Babylonis seruire fecit exercitum suum seruitute magna aduersus Tyrum, & merces non est reddita ei de Tyro pro seruitute, qua seruiuit mihi aduersus eam.* Et infra: *Dedi ei terram Aegypti pro eo quod laborauerunt mihi, ait Dominus Deus.*

Sic Romani non propter Deū, sed cupiditate gloriæ quærebant Monarchiam, vt B. Aug. ostendit prolixē lib. 5. ciuit. Dei, cap. 12. & tamen Deus Monarchiam eis donauit, tum, vt mercedem redderet bonis eorum operibus moralibus, vt idem Aug. docet lib. 5. cap. 15. ciuit. Dei, tum etiam, vt per vniōnem omnium Gentium sub vno principatu pararetur via Euangelicæ prædicationi, vt B. Leo dicit serm. I. de sanctis Petro & Paulo.

Adde tamen, quod etiam si initio, qui regna constituerūt,

fuert inuafores, vt plurimum: tamen fuffeffu temporis
 unt vel ipfi, vel fuffeffores eorum legitimi Principes, qui
 populi paulatim confentiunt. hoc modo regnum Francorū
 nunc omnium confenfu legitimum eſt, licet initio Franci
 iniuſtè Gallias occupauerint. Atque idem dici poteſt de re-
 gno Hispanico, quod ab inuafione Gothorum cœpit; & de
 regno Anglorum, quod cœpit ab iniuſta occupacione An-
 gloſaxonum; & de ipſo Imperio Romano, quod à Iulio Ce-
 ſare patriæ oppreſſore conſtitutum eſt; quod tamen poſtea
 aded legitimum eſſe cœpit, vt Dominus dixerit Matthæo
Reddite quæ ſunt Ceſaris, Ceſari, &c.

CAPVT VII.

Idem aſſeritur ex antiquitate.

VINTA ratio ſumitur ab origine; Nam etſi ſub-
 iectio ſeruilis cœpit poſt peccatum Adæ, tamen
 politicus principatus fuiſſet etiã in ſtatu inno-
 cētiæ; & probatur PRIMO, quia etiã tunc ho-
 mo fuiſſet naturaliter animal ciuile, & ſociale, ac proinde
 reſtore opus habuiſſet.

SECUNDO ex ipſa creatione; nam ideo Deus fecit mul-
 rem ex viro, & non creauit ſimul multos viros, ſed vnũ tan-
 tũ, ex quo omnes alij naſcerentur; vt indicaret ordinem &
 præſecturam, quam inter homines eſſe volebat, vt Chryſo-
 ſtomus obſeruat hom. 34. in I. ad Corinth.

TERTIO, quia in illo ſtatu fuiſſet diſparitas ſexuum, ſta-
 tuum, ingeniorum, ſapientiæ & probitatis; ergo & præſectu-
 ra ac ſubiectio; nam in humana ſocietate debuit eſſe ordo.
 Rectus autem ordo poſtulat, vt inferior à ſuperiore regatur,
 fœmina à viro, iunior à ſeniore, minus ſapiens à ſapientiore,
 & minus bonus à meliore: quod autem hæc diuerſitates tunc
 etiã locum habuiſſent, ſic oſtendi poteſt.

In illo ſtatu fuiſſet generatio, vt patet Gen. I. *Crefcite, &
 multiplicamini*, ergo & ſexus diſparitas, quæ neceſſariò præ-
 cedit generationem, & diſparitas ætatum, quæ neceſſariò ſe-
 quitur generationem, & diſparitas ſapientiæ & probitatis,
 quæ ſequitur ætatum diſparitatem; non enim fuiſſent nati
 homines perfecti in illo ſtatu, ſed debuiffent paulatim diſce-
 re, &